

EWALUACJA POZNAŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO 2016

Prezentacja głównych wyników badania ewaluacyjnego
dla
Gabinetu Prezydenta Miasta Poznania

Poznań, 8 kwietnia 2016 r.

Cele ewaluacji Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego 2016

Czy PBO zmienia rzeczywistość zgodnie z założeniami?

1. badanie i ocena zasad, modelu i procesu przeprowadzenia PBO16:

- a. ocena i weryfikacja realizacji celów PBO
- b. ocena zgodności ze standardami
- c. analiza porównawcza (benchmarking) w stosunku do standardów w innych dużych miastach w Polsce
- d. ocena sprawności realizacji PBO16 na poszczególnych jego etapach

2. weryfikacja osiągnięcia założonych rezultatów PBO16:

- a. wiedza o PBO
- b. ocena komunikacji PBO
- b. udział w deliberacji
- c. stopień konsensusu społecznego co do zasad realizacji PBO
- d. udział mieszkańców w PBO

3. weryfikacja wpływu PBO16:

- na jakość zarządzania
- na społeczność lokalną

4. znalezienie wszelkich możliwych pól ulepszeń PBO

Metodologia realizacji projektu

aktywnie zapraszaliśmy do udziału w ewaluacji

Konferencja prasowa

Informacje na stronach www

Informacje w mediach

plakat+ baner

Facebook i strony www Rad Osiedli

Metodologia realizacji projektu

Łączna liczba uczestników ewaluacji:

1 000

Mieszkańcy Poznania w wieku 16+ próba reprezentatywna	CATI – wywiad telefoniczny wspierany komputerowo	400
Poznanlacy w wieku 16+ próba niereprezentatywna	CAWI – ankieta internetowa zamieszczona na stronie internetowej Miasta	168
Głosujący w PBO16 mieszkańcy Poznania w wieku 16+ próba reprezentatywna	CATI – wywiad telefoniczny wspierany komputerowo	200
Interesariusze Instytucjonalni Przedstawiciele następujących grup: Rady Miasta, Rad Osiedli, organizacji pozarządowych, Wnioskodawców, Zespołu ds. PBO16, pracowników Urzędu Miasta Poznania związanych zawodowo z PBO16, próba celowa	CAWI – ankieta internetowa do wypełnienia której zaproszono przedstawicieli wskazanych grup interesariuszy	83
Interesariusze instytucjonalni + mieszkańcy Przedstawiciele w/w grup oraz mieszkańcy zainteresowani tematyką PBO, próba celowa	12 ewaluacyjnych spotkań warsztatowych	138
Przedstawiciele Rady Miasta Poznania wszystkich Klubów oraz 3 Komisji (Rewizyjnej, Samorządowej i Specjalnej legislacyjnej), próba celowa	IDI – indywidualne wywiady pogłębione	8
Radny Rady Miasta, Wydział Sportu, Stowarzyszenie Ulepsz Poznań	Uwagi przekazane w formie pisemnej	3

Łączna liczba zebranych opinii o PBO:

32 300

PBO16 podsumowanie

*„Budżet Obywatelski to takie ziarenko,
które zaczyna kiełkować...”*

Źródło: Uczestnik ewaluacji

PBO16 ocena:

70% poznaniaków zna PBO

93% uznaje PBO to dobry pomysł

„pozwala realizować marzenia”

*lepiej zaspokajać potrzeby
mieszkańców i podnosić jakość
życia*

*budować społeczeństwo
obywatelskie, dając poczucie
wpływu i edukując*

*budować
kapitał społeczny*

*diagnozować potrzeby
mieszkańców i lepiej zarządzać
miastem*

*znajdować ciekawe pomysły
(jest ich źródłem i inspiracją)*

*budować pozytywny
wizerunek miasta*

Cele PBO16 zostały zdefiniowane zbieżnie z głównymi celami przyświecającymi idei budżetu obywatelskiego, ale nie zostały zdefiniowane cele szczegółowe oraz ich miary

Przed kolejną edycją PBO rekomendowane jest bardziej precyzyjne zdefiniowanie celów krótko i długoterminowych oraz określenie miar ich realizacji

PBO16 ocena:

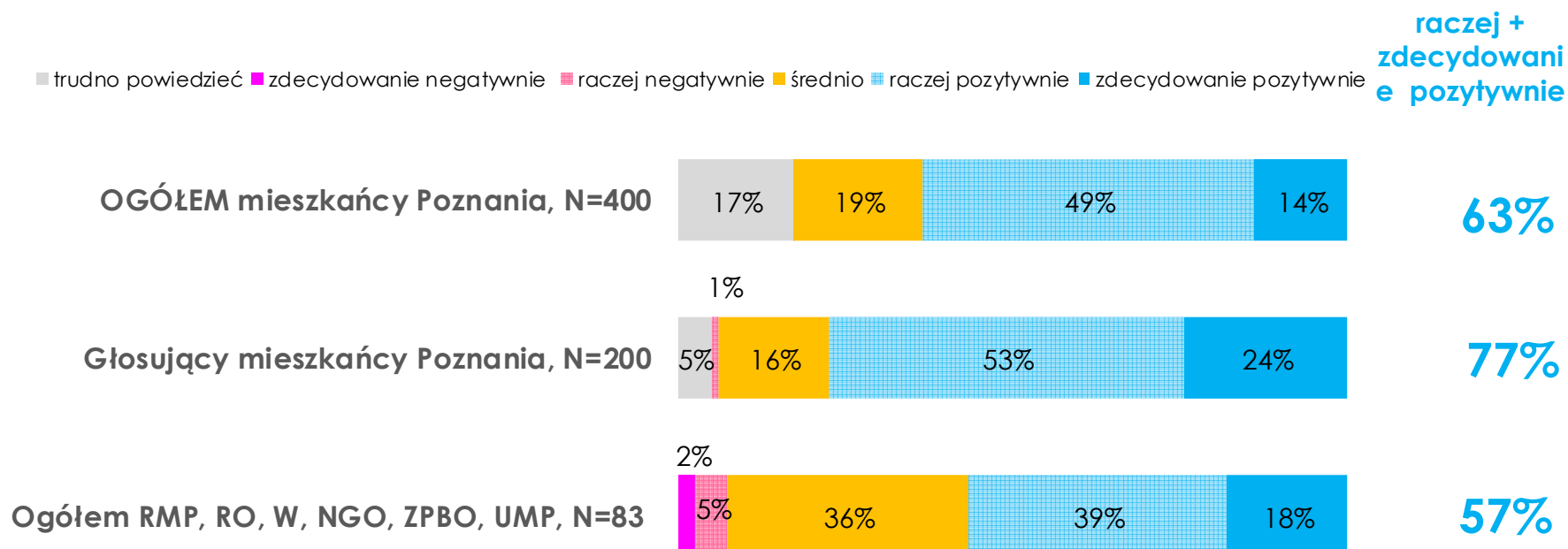
- **Poznański Budżet Obywatelski 2016** składał się z następujących po sobie 7 etapów:
 1. Ustalanie zasad PBO16
 2. Debaty i spotkania informacyjne
 3. Opracowanie i zgłaszanie projektów
 4. Ocena projektów
 5. Głosowanie nad propozycjami
 6. Wpisanie zwycięskich projektów do budżetu miasta
 7. Realizacja projektów PBO16

- **Przez cały okres PBO** prowadzono działania informacyjno – promocyjne

- **Realizowany model PBO16** jest zbliżony do postulowanych w literaturze standardów budżetów obywatelskich – jednak zabrakło w nim:
 - etapu dyskusji nad projektami
 - usystematyzowanego monitoringu realizacji projektów
 - ewaluacji procesu PBO na bieżąco

PBO16 ocena:

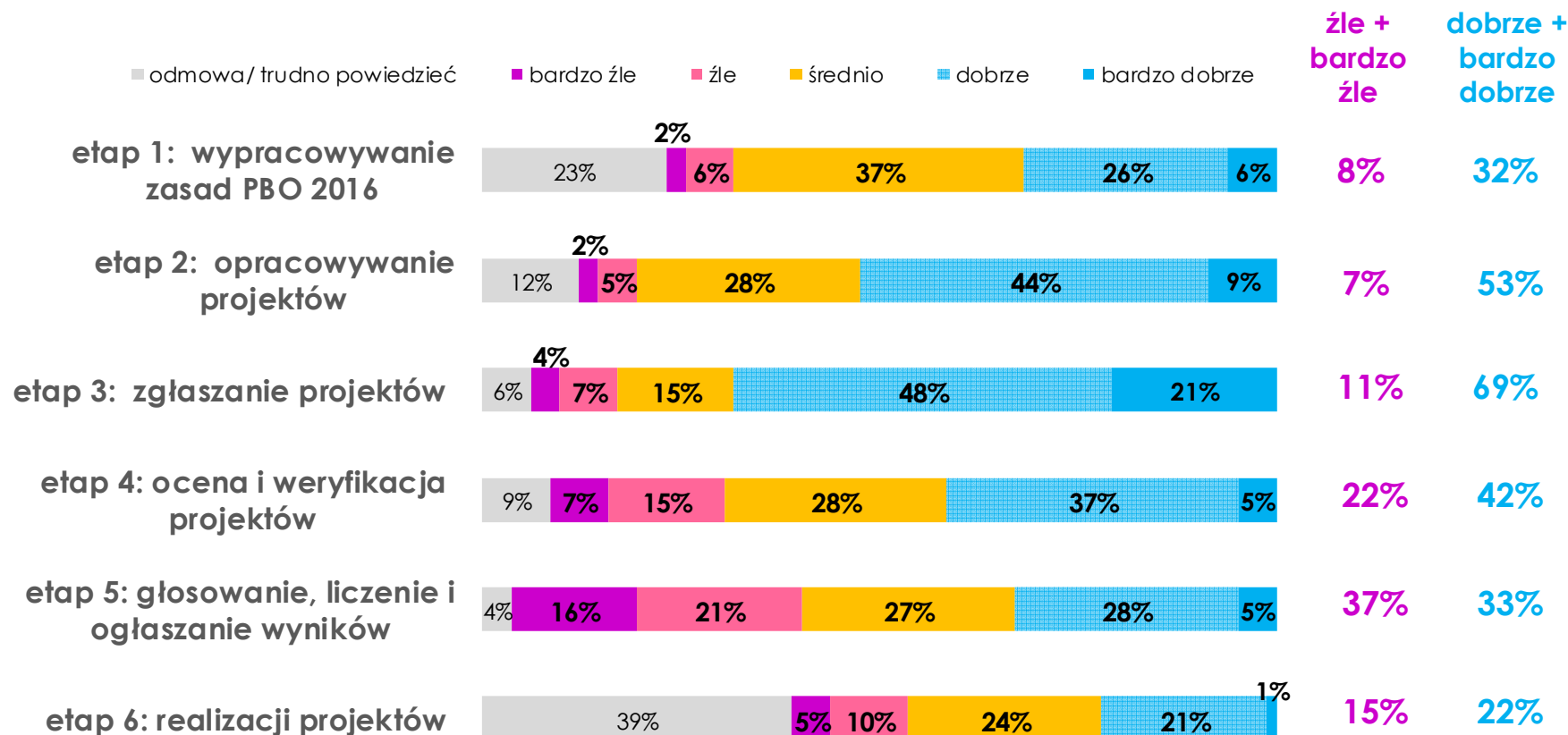
- **63%** poznaniaków, **77%** głoszących w PBO16 i **57%** interesariuszy instytucjonalnych pozytywnie ocenia PBO16

Jak ogólnie ocenia Pan(i) ostatnią edycję Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego?

PBO16 ocena:

- większość etapów PBO16 została oceniona pozytywnie lub średnio przez interesariuszy instytucjonalnych. Najlepiej oceniono etapy zgłaszania projektów i ich opracowania. Najbardziej oceniono etapy „głosowania, liczenia i ogłaszania wyników” oraz „oceny i weryfikacji wniosków”

Jak ogólnie ocenia Pan(i) etapy w minionej edycji Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego 2016?

CATI, N=83 interesariusze instytucjonalni

PBO16 ocena:

- **za największe sukcesy PBO16** uznano:
 - **zwiększenie kwoty PBO16 o 5 mln zł**
 - **podział PBO na projekty „dzielnicowe” i „ogólnomiejskie”**
 - **społeczne ustalanie zasad PBO** i powołanie Zespołu ds. PBO
 - **wzrost liczby zgłoszonych projektów:** z 207 do **272**
 - **wprowadzeniu limitów kwotowych dla projektów** i w efekcie zwiększenie szans na realizację większej ilości projektów,
 - **dopuszczenie do głosowania większej liczby projektów:** z 30 do **168**,
 - **wzrost liczby głosujących** z 54 tys. do **73 tys.**, m.in. dzięki wycofaniu się z kryterium zameldowania, co zwiększyło szanse na udział w PBO mieszkańców niezameldowanych,
 - **wybór i przekazanie do realizacji 38 projektów - 6 razy więcej niż w poprzedniej edycji**
 - **szersza** – niż w poprzednich edycjach - **kampania informacyjna** (w tym: mini – przewodnik, warsztaty w szkołach, Telewizyjna Mapa Marzeń)

PBO16 ocena:

- **za największe słabości edycji PBO16** uznano:
 - **małą przejrzystość i niejasność zasad**, nieprecyzyjne zapisy w regulaminie PBO
 - **zmiany zasad w trakcie** trwania PBO
 - **słaby obieg informacji** i niespójną komunikację
 - **niesprawiedliwy podział środków między dzielnice**
 - **wykluczenie pewnych regionów miasta** - osiedli na obrzeżach oraz małych osiedli
 - **kontrowersje wokół organizacji i zasad procesu głosowania** oraz liczenia głosów
 - **brak gwarancji realizacji projektów** – wiążącego charakteru głosowania
 - **mieszanie ról** - Rad Osiedli, Wnioskodawców, oceniających projekty, zarządzających procesem, wykonawców elementów procesu PBO16
 - **brak jednoznacznych zasad i procedur oceny wniosków**
 - **zbyt małą wielkość budżetu i PBO**
 - **słaby system monitoringu i ewaluacji** realizacji projektów oraz słabą promocję efektów PBO

PBO16 ocena:

- przeważający odsetek uczestników ewaluacji twierdzi, że **PBO przynosi pozytywne efekty w zakresie wpływu na społeczność lokalną**

stwierdzenia "raczej + zdecydowanie TAK"	Ogół Pozniaków CATI, N=400	Poznaniacy głosujący CATI, N=202	Interesariusze instytucjonalni, CAWI, N=83
zwiększa zainteresowanie mieszkańców sprawami własnego osiedla	93%	97%	86%
angażuje mieszkańców w działania na rzecz ulepszenia miasta	90%	95%	82%
zwiększa wiedzę mieszkańców na temat budżetu miasta, zasad finansowania różnych inwestycji i działań	89%	87%	63%
jest okazją do poznania innych mieszkańców osiedla i nawiązania współpracy	78%	74%	59%
buduje większe zaufanie pomiędzy urzędnikami i władzami miasta, a mieszkańcami	74%	77%	46%

PBO16 ocena:

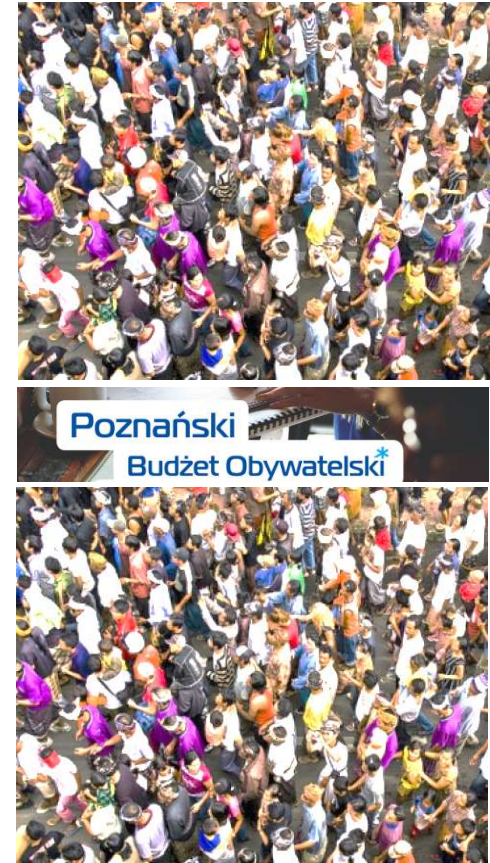
- przeważający odsetek uczestników ewaluacji twierdzi, że **PBO przynosi pozytywne efekty w zakresie jakości zarządzania miastem**

stwierdzenia "raczej + zdecydowanie TAK"	Ogół Pozniaków CATI, N=400	Poznaniacy głosujący CATI, N=202	Interesariusze instytucjonalni, CAWI, N=83
pozwała lepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców	93%	98%	84%
dostarcza ciekawe pomysły działań pozwalających ulepszać miasto	93%	96%	87%
zwiększa wiedzę władz i urzędników na temat potrzeb mieszkańców	89%	94%	81%
zwiększa przejrzystość / transparentność działania Urzędu Miasta	74%	78%	42%
zwiększa otwartość Urzędników na kontakt z mieszkańcami	71%	72%	41%
zwiększa nadzór obywateli nad realizacją budżetu miasta	83%	88%	58%
nie przynosi żadnych pozytywnych efektów	25%	18%	6%

Rekomendacje

Rekomendacje: ogólne

- 1. Starać się uczynić z PBO „wspólne obywatelskie dobro”** i narzędzie budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego Poznania
- 2. Dokładniej przygotować cały proces,** w tym precyzyjnie opisać zasady i zaplanować przebieg PBO na każdym etapie, tak aby wszystko było jasne i transparentne
- 3. Docelowo rozważyć zmianę harmonogramu PBO,** tak aby okres oceny projektów kończył się w czerwcu, a głosowanie odbywało się na początku października
- 4. Dbać na każdym etapie o stosowanie rozwiązań angażujących mieszkańców**
- 5. Rozważyć uzupełnienie modelu PBO o:**
 - etap dyskusji nad projektami
 - usystematyzowany etap monitoringu realizacji projektów
 - proces bieżącej ewaluacji PBO
- 6. W kolejnych edycjach dążyć do poprawy rezultatów PBO odnośnie:**
 - **stopnia konsensusu społecznego co do zasad** realizacji PBO
 - **stymulowania do deliberacji** poprzez tworzenia do niej warunków i edukację

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

1. Konieczne jest ustalenie i spisanie dokładnych Zasad PBO

2. Przedyskutować rolę Rad Osiedli/Radnych Osiedlowych

3. Rozważyć zmianę podziału PBO, rekomendowane jest:

- utrzymanie podziału na projekty „ogólnomiejskie” i „dzielnicowe”,
- zastąpienie 5 dzielnic nowym podziałem na 10 - 15 rejonów (zarówno sposób i kryteria podziału powinny zostać wypracowane przez Zespół ds. PBO uwzględniając zasadę sprawiedliwego traktowania wszystkich osiedli i rejonów powstałych w wyniku ich łączenia)

- wprowadzenie podziału na projekty wg wartości (małe, średnie, duże), aby dawać szansę mniejszym projektom
- zwiększanie środków na projekty osiedlowe/rejonowe (małe i średnie)

4. W ramach PBO należy realizować różnego typu projekty, w tym inwestycyjne (polegające na budowie ulic, chodników, ścieżek rowerowych, boisk, parków, etc.) oraz tzw. projekty „miękkie”

Rekomendacje dla etapu „opracowanie i zgłaszanie projektów”

1. Dokładanie zdefiniować, kto może zgłaszać projekty do PBO:

- rekomendacja: wszyscy mieszkańcy Poznania (także niepełnoletni) oraz organizacje pozarządowe,
- do przedyskutowania: czy Radni Miejscy, Rady Osiedli, Radni Osiedlowi, instytucje?

2. Zapewnić pomoc w przygotowaniu projektów/wniosek (ze strony Urzędu Miasta, Rad Osiedli, NGO sów)

3. Opracować poradnik tworzenia wniosków

4. Wprowadzić etap wspólnego, społecznego pisania wniosków

5. Wprowadzić etap łączenia projektów i wspólnej pracy nad nimi

6. Poprawić formularze składania wniosku

7. Stworzyć więcej punktów do składania wniosków

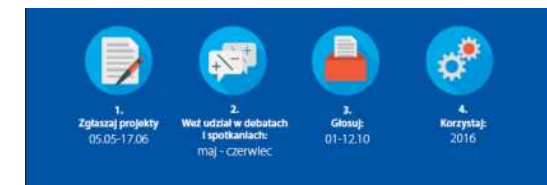
8. Zmienić harmonogram PBO

9. Wzbogacić działania komunikacyjne na etapie przygotowywania wniosków:

inspirować, uczyć, promować efekty PBO

Zapraszamy na dyskusję
o inwestycjach w Twojej dzielnicy!

Rekomendacje dla etapu „ocena projektów”[1]

1. Wypracować precyzyjne zasady i regulamin oceny

2. Ustalić czytelne i precyzyjne kryteria oceny, dokładanie je opisać:

- kryteria wymagane:
 - Wnioskodawca uprawniony do złożenia projektu
 - zgodność z regulaminem PBO
 - wartość projektu nie przekracza maksymalnej kwoty budżetu
 - zakres projektu jest w zakresie zadań gminy / powiatu
 - realizacja na terenie należącym do miasta - wraz z podstawowa dokumentacją
 - maksymalnie 2 - letni okres realizacji
 - opis projektu zgodny z wymaganiami - konkretny, wszystkie pola wypełnione
 - budżet zgodny ze wzorcem i kompletny
 - zgodność z prawem
 - liczba podpisów poparcia dla projektu zależna od wartości projektu (od 20 do 50 podpisów),
 - projekt nie jest zaplanowany do realizacji z innych środków w ciągu najbliższych 2- 5 lat

- kryteria wymagające doprecyzowania: określona wysokość kosztów generowanych w przyszłości, efekt projektu powszechnie dostępny, komercyjność, gospodarność, zgodność ze strategią miasta, zgoda właściciela terenu (jeżeli nie jest to teren miejski), określenie przeznaczenia terenu, posiadanie ewentualnych wymaganych zgód i pozwoleń, dokładnie opisane warunki techniczne realizacji projektu

Rekomendacje dla etapu „ocena projektów” [2]

3. Wprowadzić zestaw kryteriów oceny dla Rad Osiedli
4. Pomagać systemowo Wnioskodawcom w dopracowaniu wniosków
5. Wprowadzić zasady łączenia podobnych projektów przy udziale Wnioskodawców
6. Utrzymać system odwołań
7. Przeznaczyć na etap ocena projektów minimum ok. 70 dni i docelowo zmienić harmonogram PBO, tak, aby okres oceny kończył się przed wakacjami
8. Docelowo rozważyć wprowadzenie systemu preselekcji wniosków

Rekomendacje dla etapu „głosowanie i ogłoszenie wyników”

- 1. Doprecyzować kto jest uprawniony do głosowania w PBO:**
deklarujący zamieszkanie w Poznaniu, w wieku 16+, studenci)
i rozważyć obniżenie wieku
- 2. Wypracować precyzyjne zasady – regulamin głosowania:**
1 osoba – 1 karta – 6 głosów do rozdysponowania
na dowolne 6 projektów
- 3. Zwiększyć liczbę punktów do głosowania**
minimum: 1 osiedle = 1 punkt , 2 - 4 dni
- 4. Utrzymać różne formy głosowania i je dopracować:**
internet, głosowanie na kartach papierowych,
rozwijać głosowanie internetowe / tabletach.
Przedyskutować: zbieranie głosów przez Wnioskodawców /
Rady Osiedli / wolontariuszy
- 5. Dopracować karty do głosowania**
- 6. Wypracować lepszy system weryfikacji/ liczenia głosów** (szczególnie papierowych)
- 7. Lepiej promować głosowanie**

Rekomendacje dla etapu „realizacja projektów i monitoring PBO”

1. **Wdrożyć system monitorowania** realizacja projektów PBO
2. **Wypracować rozwiązania dotyczące wygranych projektów „niemożliwych do realizacji”**
3. **Zapewnić udział Wnioskodawców oraz Rad Osiedli w procesie monitoringu**
4. **Znaleźć rozwiązania pozwalające chętnym Wnioskodawcom samodzielnie realizować projekt lub aktywnie uczestniczyć w realizacji**
5. **Cyklicznie publikować dane nt. realizacji projektów** i wykorzystywać je do:
 - udoskonalania całego procesu PBO
 - promocji PBO (pokazując jego efekty)

Poznański Budżet Obywatelski 2016 - już wiemy, jakie projekty wygrały głosowanie

Program "Trener osiedlowy", "Plażojada" i Centrum Sportów Wrotkarskich koło Areny to główni wygrani głosowania na Poznański Budżet Obywatelski. Wszystkie projekty miasto ma zrealizować w 2016 r.

Rekomendacje w zakresie działań „edukacyjno-informacyjnych PBO”

1. **Stworzyć spójną strategię komunikacji dla PBO**
roczną i wieloletnią
2. **Dopasować komunikację do różnych grup docelowych**
3. **Intensyfikować działania promujące PBO**
4. **Edukować w zakresie komunikacji i promocji**
5. **Tworzyć przestrzeń do wspólnej pracy nad projektami oraz ich promocji**
6. **Organizować eventy PBO, wykorzystywać imprezy miejskie i osiedlowe do promocji PBO**
7. **Promować PBO poprzez pokazywanie jego osiągnięć**
8. **Kontynuować dobre praktyki z PBO16:**
 - informowanie w lokalnych mediach
 - internet w wielu postaciach
 - działania edukacyjnych wśród młodzieży
 - mini – przewodnik po PBO
 - dostarczanie plakatów i materiałów promocyjnych Wnioskodawcom

Następny krok:
Zespół ds. PBO17
i ustalanie zasad PBO

*„Pozytywne było uspołecznienie procesu tworzenia zasad PBO -
powołanie Zespołu ds. PBO”*

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

- Większość uczestników badania ewaluacyjnego była zgodna co do tego, że Zespół ds. PBO jest potrzebny. Natomiast, co do tego, jaki powinien być jego charakter zdania był różne

Obecnie w Poznaniu działa Zespół ds. Budżetu Obywatelskiego. Czy powinien to być?

CAWI , N=83 interesariusze instytucjonalni PBO16

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

- Zespół ds. PBO powinien odpowiadać za stworzenie zasad PBO, nadzorować jego realizację, stanowić ciało do którego można się odwoływać w sytuacji różnicy zdań/ interesów

Jaki powinien być zakres zadań Zespołu ds. Budżetu Obywatelskiego? – możliwe wiele wskazań

CAWI , N=83 interesariusze instytucjonalni PBO16

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

- w opinii uczestników badań ewaluacyjnych do Zespołu ds. PBO powinni wchodzić przedstawiciele różnych grup interesariuszy

	Ogół Pozniaków CATI	Poznaniacy głosujący w PBO16, CATI	Interesariusze instytucjonalni CAWI	Radni Osiedlowi	Wnioskodawcy	NGO	Członek Zespołu ds. PBO 2016	Radni Miejscy	Pracownicy UMP	inne osoby
N=	400	199	83	44	39	20	8	3	3	5
przedstawiciele Rad Osiedli	73%	76%	82%	89%	72%	75%	100%	33%	67%	100%
reprezentacja mieszkańców	60%	68%	46%	43%	57%	50%	63%	0%	33%	60%
przedstawiciele Rady Miasta	35%	36%	58%	61%	57%	55%	63%	100%	33%	80%
przedstawiciele organizacji pozarządowych	34%	40%	61%	61%	56%	85%	63%	67%	67%	100%
przedstawiciele Urzędu Miasta	27%	30%	65%	61%	68%	70%	50%	100%	33%	100%
inne	0%	0%	13%	11%	25%	10%	25%	0%	0%	20%

W wielu miastach powołuje się Zespół ds. Budżetu Obywatelskiego, który pełni rolę doradczą na całym etapie trwania tego procesu.
Przedstawiciele jakich grup powinni wchodzić w skład Zespołu ds. PBO?

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

Inne wskazania to:

- „**głównie osoby kompetentne**, specjaliści, wąskie grono, zespół techniczno-strategiczny”,
- „**prawnicy**”,
- „**osoby zainteresowane**”,
- „**przedstawiciele społeczni wybrani w plebiscycie**”,
- „**zaprosić reprezentantów grup do tej pory nie obecnych w PBO**”,
- „**osoby nie związane ze zgłaszanymi projektami**”,
- „**Zespół ds. PBO powinien być powoływany tylko na okres danej edycji PBO** i powinien składać się po połowie z radnych miejskich i urzędników; w zespole nie może być osoba zgłaszająca projekt. Uzasadnienie: Powoływanie zespołu ds. PBO na czas danej edycji, spowoduje, że będzie on bardziej aktywny i „aktualny” w swym składzie osobowym, niż zespół wieloletni. Ponadto, dla Miasta Poznania istnieją dwa organy władzy: Rada Miasta i Prezydent Miasta. To wyłącznie ich przedstawiciele, powinni stanowić ewentualne gremium doradczo-decyzyjne w zakresie PBO. **Ze względu na konflikt interesów, w Zespole ds. PBO nie powinna znajdować się osoba zgłaszająca projekt w ramach PBO**”,
- „**powinna to być stała grupa podlegająca okresowej rotacji**”,
- „nie mam zdania, albowiem *każde rozwiązanie niesie za sobą niebezpieczeństwo realizacji interesów grupy, której reprezentant uczestniczy w pracach Zespołu ds. PBO*”.

W wielu miastach powołuje się Zespół ds. Budżetu Obywatelskiego, który pełni rolę doradczą na całym etapie trwania tego procesu. Przedstawiciele jakich grup powinni wchodzić w skład Zespołu ds. PBO?

Rekomendacje dla etapu „ustalanie zasad PBO”

- rekomendujemy, aby Zespół ds. PBO był reprezentacją głównych grup interesariuszy w wariancie mniej licznym

Grupy reprezentowane	Metoda zbierania chętnych	Metoda wyboru	Liczba miejsc		
			od	główne do	rezerwowe
Mieszkańcy	zgłoszenia	losowanie	5	7	3
Rady Osiedli	delegowanie przez RO 1 reprezentanta	losowanie	5	7	3
Rada Miasta - Kluby Rady (ewentualnie Komisje Samorządowa, Legislacyjna)	delegowanie przez Klub 1 reprezentanta (ewentualnie 1 przez komisję)	wszyscy zgłoszeni	5	7	0
Przedstawiciele organizacji pozarządowych	zgłoszenia (wraz z oświadczeniem o nie składaniu wniosków w edycjach PBO, których działanie Zespołu dotyczy)	losowanie	5	7	3
Wnioskodawcy (z minionych PBO i nie składający projektów w danej edycji)	zgłoszenia (wraz z oświadczeniem o nie składaniu wniosków w edycjach PBO, których działanie Zespołu dotyczy)	losowanie	5	7	3
Przedstawiciele UMP - jednostki merytoryczne	delegowanie przez jednostki merytoryczne	delegowanie	5	5	3
Przedstawiciele UMP - jednostka operacyjnie odpowiedzialna za realizację PBO	delegowanie	delegowanie	1	2	0
Przedstawiciele UMP - prawnik UMP ds. PBO i Administrator Bezpieczeństwa Informacji (ABI) - w obu przypadkach funkcja doradcza)	delegowanie przez jednostki merytoryczne	delegowanie	2	2	0
łącznie:			33	44	15

Dziękuję bardzo!

Rafał Janowicz